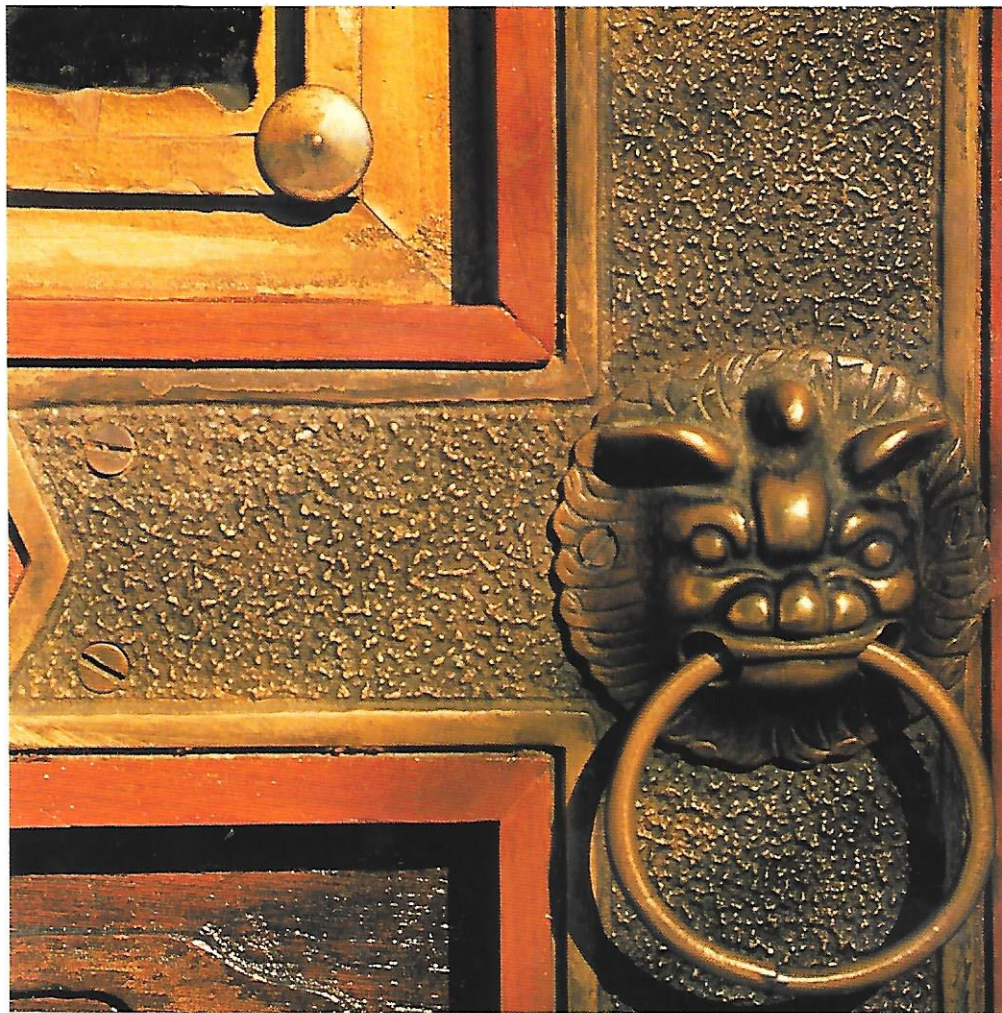

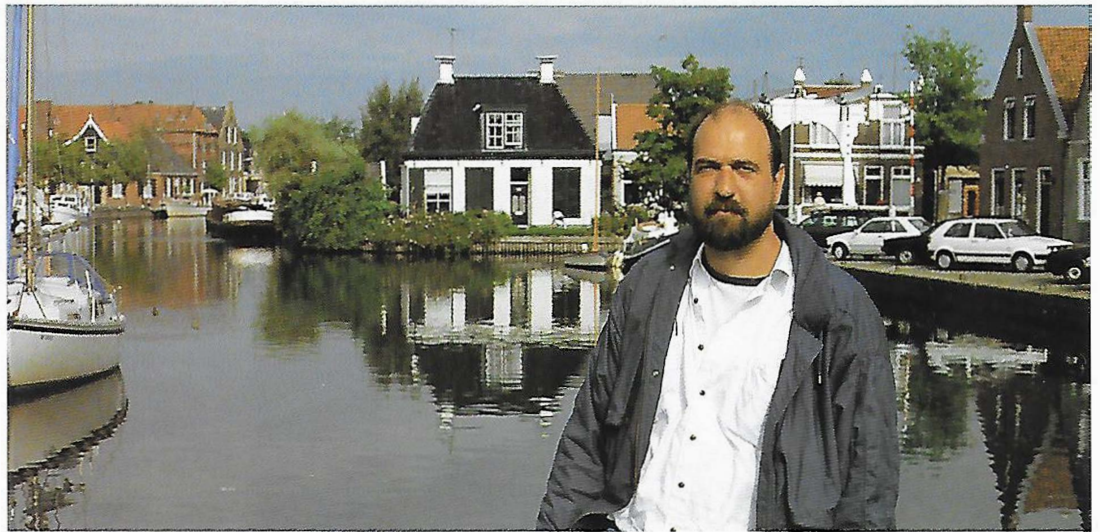
THE PENINSULA GROUP

Sea And Be Seen

KJM brengt de gevierde Nederlandse kunstenaar Peter Sterkenburg in november naar Hongkong voor zijn eerste buitenlandse tentoonstelling - een zeldzame kans om zijn stemmige en dramatische zeegezichten te bekijken.

Text Liam Fitzpatrick / Photographs David Lindsey

Friesland, de Nederlandse provincie ten noorden van Amsterdam, heeft een bijzondere aantrekkingskracht.

Dit deel van Nederland staat bekend om zijn mooie platteland dat in de zomer met zijn beste kleren bezoekers uit het zuiden lokt. Een koor van vogelgezang vult de lucht, slaperige bijen zweven boven de velden, een licht windje veroorzaakt rimpels in het kalme water van het IJsselmeer, voorheen de Zuiderzee, en in de verte

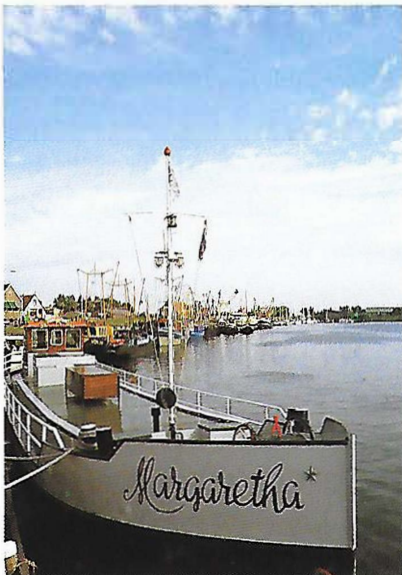
op de dag van vandaag wijd open staan, zelfs 's avonds, waardoor voorbijgangers ongehinderd het bescheiden interieur kunnen betrachten. We zijn keurige mensen, schijnen de bewoners te willen zeggen - we hebben niets voor u te verbergen. Vraag een Nederlander en je krijgt te horen dat een huishouden met een scheef oog kan worden bekeken, zelfs als verdacht kan worden beschouwd, als de bewoners niets anders doen dan de gordijnen sluiten zodra het donker wordt.

slaan kerkklokken achter wuivende bomen nog steeds de uren alsof de tijd heeft stil gestaan. En toch draagt Friesland behalve deze pretentieloze zomerkleding ook een mutsje, want dit was ooit het leefgebied van de mennonieten. Hier klopte in de zestiende eeuw het hart van een protestantse geloofsgemeenschap waarvan veel leden, die nu bekend staan als de Amish, naar Amerika zouden migreren. Degenen die in Friesland achterbleven ontwikkelden een cultuur die - hoewel niet zo streng als hun tegenhangers in de nieuwe wereld - zo respectabel was dat de gordijnen van de huisjes langs de weg van Amsterdam tot

Het is vooral dit dubbele gevoel - ingeklemd zijn tussen een drukkende morele erfenis en een lieflijke gelukzalige vrijheid - waardoor de harten achter de naakte Friese ramen in die kleine noordelijke dorpjes als snel van streek geraken. Voor een Fries betekent ontsnappen aan de harde hand van de rechtlijnigheid ook het achterlaten van het glinsterende water en de zwerfende zeevogels, de trage kanalen en de kalveren die dik worden in de weilanden, waar om elke centimeter werd gevochten in een gevecht met de zee - drooggelegd, ingedijkt en ingepolderd in een bittere heldhaftige strijd, gestoeld op vindingrijkheid.

Peter Sterkenburg: "Ik leg graag de romantiek rond de zee vast...."

Onder: Haven van Harlingen: "de wereld van schepen en de zee heeft mij altijd geboeid."

En velen, die niet weten of ze moeten blijven of zich willen losmaken blijven rondrentelen in onzekerheid tijdens een discussie die eeuwig lijkt te duren.

En misschien is dat wel de reden waarom Peter Sterkenburg schildert zoals hij schildert.

Sterkenburg woont al jaren in zijn bescheiden huis in het kleine dorp Zurich (Surch in de Friese taal die de lokale bevolking trots blijft koesteren) en schildert zo'n acht uur per dag, vaak zeven dagen per week.

Boven: De Passat, Een Duitse windjammer, 60cm x 90cm.

Het is overduidelijk dat deze reusachtige man met zijn piratenblik maar een warme basstem voor altijd achter zijn schildersezels hier in Friesland te vinden zal zijn. Maar in zijn geest en in zijn kunst is Peter Sterkenburg zo licht als een zeemeeuw, snel als een havik en volledig klaar om de wereld aan de andere kant van de Afsluitdijk te gaan verkennen.

Met een bijna obsessief doorzettingsvermogen heeft Sterkenburg doek na doek geschilderd van wilde, romantische zeegezichten, niets anders dan zeegezichten, zo levensecht dat je de zoute lucht kunt ruiken en het klapperen van zeilen kunt horen. Hij geldt als één van 's werelds toonaangevende maritieme kunstenaars, maar voor wie er oog voor heeft is er maar één ding dat de doeken die zijn studio bezaaien vertegenwoordigen: vrijheid. Grenzeloze vrijheid en de horizon die onder de boeg verdwijnt.

Werelden openen zich onder zijn penseel ondanks het feit dat hij vrijwel altijd op één plaats heeft geleefd, in de buurt van de eeuwenoude haven waar hij werd geboren, Harlingen.

De spanning tussen deze tegenstellingen is typisch Fries, en dat tekent hem.

'Mijn vader was zeeman. Hij was soms zes maanden weg zijn en kwam dan thuis met fascinerende verhalen en vreemde voorwerpen van over de hele wereld. Zo heeft de wereld van schepen en de zee mij altijd geboeid', zegt hij.

"Ik weet niet of je het gevoel kent van op een kade te staan en de schepen voorbij te zien gaan. Het maakt de wereld zowel kleiner als groter. De schepen gaan naar zee en je vraagt je af waarheen ze varen. Het klinkt romantisch, maar ik heb die kant van een schip altijd leuk gevonden. Totale vrijheid om te gaan waar je maar wilt. De hele wereld is binnen je bereik."

Het Nederlandse leger was, zo wordt algemeen aangenomen, uniek omdat het de kwaliteiten van Sterkenburg onmiddellijk herkende. Tijdens zijn dienstplicht probeerde Sterkenburg de tijd te verdrijven met schilderen ("er is niets anders te doen, alleen de hele dag kaartspelen"). Schilderen was al zijn passie sinds zijn jeugd, maar de schilderijen die hij nu begon te maken, waren zo indrukwekkend dat zijn officieren hem aan het werk zetten, met als resultaat dat er nog steeds originele 'Sterkenburgs' in handen zijn van voormalige Nederlandse officieren.

Tegenwoordig hangen ze ook in privé-collecties en musea over de hele wereld. Nadat hij afgezwaaid was volgde er een korte periode op de kunstacademie in het nabijgelegen Leeuwarden. 'En toen', herinnert hij zich, 'bijna ongelooflijk, bleek ik in een straat te wonen die nog geen tien huizen verwijderd was van het huis van een kunsthandelaar die veel verkocht in de Verenigde Staten. Ik nam contact met hem op en hij begon mijn schilderijen te kopen.

In amper tien jaar tijd ging het werk van Sterkenburg van onbekend naar museumwaardig. Het aantal particuliere opdrachten dat binnenkwam was zo groot dat hij regelmatig nee moest verkopen. Hij maakte studiereizen naar het buitenland en hield tentoonstellingen in Nederland. Deze prestaties zouden nooit zijn bereikt als hij alleen maar schepen had geschilderd.

Zijn genialiteit ligt in zijn gave om de ene keer een wervelend en dan weer een romantisch tafereel van zee, schip en lucht te creëren. Hij weet een gevoelige snaar te treffen door zijn gebruik van licht en kleur waarmee hij willekeurige luchten en golven kan laten bewegen. Kenners bewonderen de weergave van historische schepen door Sterkenburg (alles klopt, weken van onderzoek worden besteed aan het speuren naar elk detail van tuigage, patrijspoorten en masten), maar Sterkenburg zelf wordt meer getroffen door de elementen, en juist dit aspect zorgt ervoor dat je naar zijn doeken blijft kijken.

"Het schilderen van zee en lucht is een universeel thema. Het onderwerp is er altijd, ik hoef alleen maar uit het raam te kijken. Wat ik het leukst vind om te schilderen, zijn niet zozeer de schepen - het is de zee en de lucht, het vastleggen van een hele atmosfeer."

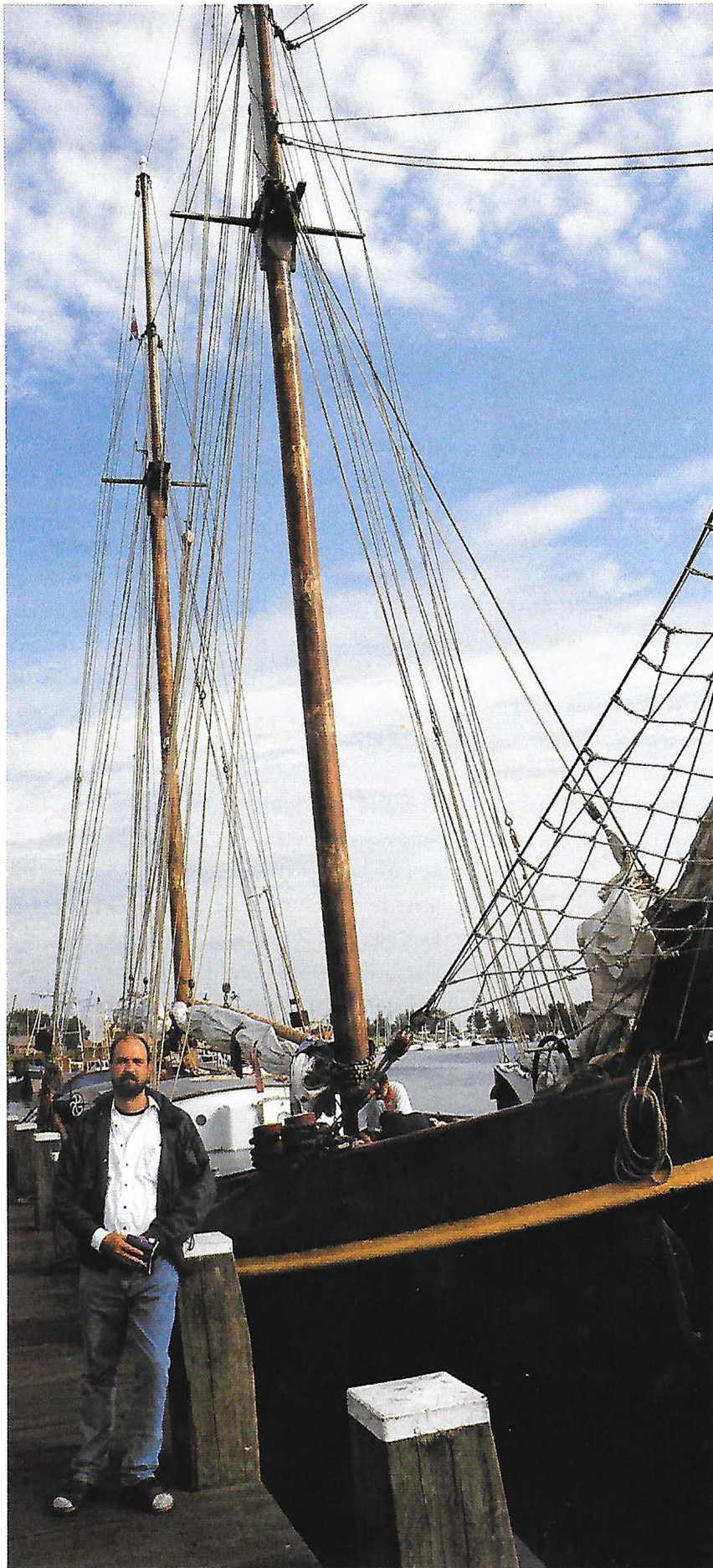
Aangezien zee en lucht, symbolen van vrijheid, al jaren tot de verbeelding van Sterkenburg spreken en hij heel lang geen ander onderwerp heeft afgebeeld, blijft zijn oeuvre afwisselend en boeiend wat getuigt van zijn vermogen om de ontelbare gezichten van de oceaan op onnavolgbare wijze vast te leggen. Het lijkt ook wel alsof hij op een soort innerlijke zoektocht is, waarbij het ene na het andere doek met verre horizonten een zuivering van de ziel lijkt te veroorzaken. Een voor de hand liggende invloed op zijn werk komt zeker van Mesdag, de negentiende-eeuwse meesterschilder van zeegezichten wiens atelier in Den Haag de basis vormde van het eerste museum voor moderne kunst van Nederland. Maar Sterkenburg is ook een exponent van de maritieme traditie van veel Nederlandse schilderkunst en zijn werk stamt rechtstreeks af van de overvloedige zeventiende en achttiende-eeuwse maritieme doeken die aan de muren van het Amsterdamse Rijks- en het Scheepvaart Museum hangen.

De werkdruk als gevolg van zijn vele speciale opdrachten heeft ertoe geleid dat Sterkenburg tot nu toe geen solotentoonstelling overzee heeft kunnen organiseren. De interesse van Ton van der Werf, KLM's general manager voor Hong Kong, heeft er echter toe geleid dat de 'nationale trots' de eerste internationale expositie van de kunstenaar gaat organiseren.

Boven: Star Ferry, 1992
Hongkong, 70cm x 120cm.

Rechts: Tjalken op de
Zuiderzee, 50cm x 70cm.

Deze wordt passend gehouden in Repulse Bay, aan de zuidkant van Hong Kong Island, een gebied dat een rijke maritieme geschiedenis heeft (het is genoemd naar een beroemd negentiende-eeuws schip, HMS Repulse). In de zeventiende eeuw zeilden Nederlandse vloten hier voorbij in hun pogingen om de lucratieve handel met China te betreden.

Sterkenburg kijkt er naar uit om de Nederlandse verbinding opnieuw aan te halen en deel uit te maken van een unieke uitwisseling tussen twee maritieme culturen.

'Ik woon in een dorp van tweehonderd mensen', zegt hij, terwijl zijn ogen langzaam groter worden, 'dus om naar een stad van vijf miljoen te gaan ...'

Het is alsof de muren van het Friese huis van Sterkenburg de uitbundige doeken niet langer in toom kunnen houden. Zoveel vrijheid, zoveel beweging heeft hij in de loop der jaren in beeld gebracht dat zijn schilderijen een eigen ziel hebben gekregen. Ze vliegen naar Azië, met de wind in de rug en mooi weer voor de boeg. Voor Peter Sterkenburg is het Friese gordijn geopend en daar zijn we dankbaar voor. 'Ik leg graag de romantiek vast die mij bindt met de zee. Ik heb niet de neiging om absoluut perfect te zijn als het gaat om de technische details van schepen. Dat komt voor mij niet op de eerste plaats.'

'Maar zee en lucht vertegenwoordigen vrijheid', voegt hij eraan toe, terwijl hij rondkijkt in zijn voortuin waar de lome stilte van de late Friese zomer heerst.

"Vrijheid. Dat is het precies."

Het werk van Peter Sterkenburg wordt van 18 tot 29 november tentoongesteld in The Library, The Repulse Bay, 109 Repulse Bay Road, Hong Kong. De tentoonstelling wordt gesponsord door KLM Royal Dutch Airlines.

Engelse fotograaf en ontwerper David Lindsey woont in Amsterdam en draagt regelmatig bij aan verschillende Nederlandse tijdschriften en aan internationale publicaties zoals Cosmopolitan en Harpers & Queen.

*Links: Sterkenburg op een steiger in de Friese stad Makkum
"Het schilderen van zee en lucht is een universeel thema."*